

Församlingarna och fattigdomen

En enkät från kyrkokansliet 2009 visade att Svenska kyrkan delar ut i storleksordningen 60 miljoner kronor under ett år. Frågan om utdelade medel ingår sedan 2014 i kyrkostatistikens frågeunderlag. För 2017 delades det enligt inrapporterade siffror ut drygt 67 miljoner kronor. Resultatet är i linje med 2009 års undersökning, också i det att det är storstadsstiftet som har mest resurser att dela ut (Stockholms stift drygt 21 miljoner kronor, Lunds stift 15 miljoner och Göteborgs stift drygt 7 miljoner kronor). Sannolikt tillkommer utdelade matkassar och kläder från kyrkliga secondhandverksamheter. Samtidigt ligger somliga församlingar ”lågt” med att precisera vilka ekonomiska biståndsmöjligheter man har för att hålla ner inresset från hjälpsökande.

Hur prioriterar församlingarna? Vi vet av statistiken inget om utifrån vilka principer de ekonomiska resurserna fördelas. Är det till särskilt utsatta grupper, såsom fattiga barnfamiljer eller pensionärer med enbart garantipension? Är det till dem som inte är berättigade till försörjningsstöd från kommunen, eller till särskilt ömmande fall? Är det akuta insatser eller längre perioder av stöd?

De ekonomiska hjälpinsatserna väcker en intern debatt i kyrkan, se malmödiakonens artikel i SKT nr 3, 2018. De vittnar om inte obetydliga förväntningar, både internt och externt, att erbjuda ekonomiskt stöd. De vill därför varna för hur ”ett förhållningssätt där ekonomiska bidrag tar allt för stor plats, låser fast både oss själva och dem som vänder sig till oss för hjälp, i en asymmetrisk relation som inte leder till återupprättande”.

Somliga förespråkar att församlingarna istället för att dela ut pengar ska bistå människor att få hjälp från socialtjänsten, så som uppdelningen från 1862 om ansvaret för fattigvården stadfästes i kommunalförfattningarna. Det kanske man kan kalla luthersk tvåregementeslära. Det kan handla om att följa med till socialkontoret, förmedla kunskap om skuldsanering eller att hjälpa till med att överklaga beslut om avslagna biståndsansökningar.

Ett annat val är att erbjuda rum och tillfälle för människors rehabilitering och integration, med sikte på att försörja sig själva. I Kyrkans Tidning (23 aug 2018) beskrivs hur församlingar erbjuder arbetsträning för människor som, som det brukar heta, står långt ifrån arbetsmarknaden. Sådana initiativ har växt fram i många idéburna organisationer de senaste åren. På nationell nivå finns arbetet med ”Mer än jobb” där överenskommelser med Arbetsförmedlingen ska underlätta församlingarnas organisering av sådana initiativ. ”S:t Mary” är en prototyp för detta som presenteras av Linde Bergslags församling.

I detta nummer av SKT förespråkar Elinn Leo Sandberg en tydligare koppling mellan kyrkans hjälpverksamhet och hävdandet av rättvisa. I en sådan ansats att reformera dagens samhälleliga fattigvård skulle Svenska kyrkan kunna diskutera med stadsmissionerna om att samarbeta kring stadsmissionernas årliga fattigdomsrapport. Den baseras på en kontinuerlig dokumentation av några av de hjälpbehov stadsmissionerna möter dagligdags. Rapporten presenteras årligen den 17 oktober. I den senaste rapporten konstaterar stadsmissionerna att regeringen i en rapport till FN om det svenska arbetet kring Agenda 2030 anger att det inte finns någon absolut fattigdom i Sverige. Stadsmissionerna håller inte med om denna beskrivning. ”Vi inom stadsmissionerna ser fattigdom i en fallande skala från utsatta personer med långvarigt försörjningsstöd, via de ohjälpta medborgarna och de utsatta EU-medborgarna, till de närmast utblottade papperslösa.”

Hur ser församlingarnas möte med fattigdomen i dagens Sverige ut? Här kan Svenska kyrkan på nationell nivå lägga ut ett forskningsuppdrag.

Och vad är rimliga och i konstruktiva sätt att bistå människor som lever i fattigdom? Detta borde bli ett ämne för rådslag, i kyrko- och församlingsråd.

STIG LINDE

